

Svar på skriftligt spörsmål SSS 643/2017 rd

Svar på skriftligt spörsmål om energidryckers skadliga verkningar för barn och unga

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 643/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Halmeenpää /gröna:

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att minska och förebygga de skadliga verkningarna av energidrycker för barn och unga

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Med energidrycker avses koffeinhaltiga läskedrycker som även innehåller andra uppiggande föreningar, såsom guarana, taurin eller glukoronolakton. Livsmedelslagstiftningen tillämpas på energidrycker. En central princip i livsmedelslagstiftningen är att endast säkra livsmedel får introduceras på marknaden. Till skillnad från lagstiftningen om alkoholprodukter och tobaksprodukter har livsmedelslagstiftningen inga bestämmelser om begränsning av försäljningen. Utifrån livsmedelslagstiftningen kan man således inte vägra sälja energidrycker till barn eller ungdomar. Om det anses nödvändigt att ändra bestämmelserna om sammansättningen hos eller marknadsföringen av energidrycker och andra livsmedel som innehåller rikligt med koffein, bör detta göras på EU-nivå.

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) har gett utlåtanden om säkerheten hos de uppiggande beståndsdelarna i energidrycker. Enligt dessa vetenskapliga riskbedömningar är energidrycker säkra vid måttligt intag, eftersom deras koffeinhalt inte är så hög att den skulle medföra olägenheter för en frisk vuxen. Enligt Livsmedelssäkerhetsverket Evira ska barn under 18 år inta högst 50 milligram koffein per dag, om man vill förebygga koffeinberoende. Det innebär i praktiken cirka en deciliter bryggkaffe, en halv liter koladryck eller en halv burk energidryck per dag.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna förutsätter att det på drycker som innehåller mer än 150 mg koffein/liter i samma synfält som dryckens beteckning ska anges ”Hög koffeinhalt. Rekommenderas ej för barn och gravida eller ammande kvinnor.” Andra livsmedel som innehåller tillsatt koffein ska ha märkningen ”Innehåller koffein. Re-kommenderas ej för barn och gravida.” Finland drev aktivt på att dessa krav på märkning skulle tas in i EU-lagstiftningen. Evira kräver dessutom att drycker, sötsaker, tuggummin, stänger och liknande produkter med hög koffeinhalt

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 643/2017 rd

förses med en uppgift om det största tillåtna intaget per dygn. Vid marknadsföringen av produkterna ska man beakta barn, gravida och koffeinkänsliga personer.

Jord- och skogsbruksministeriet uppmanar alla att utnyttja de frivilliga metoderna till fullo. För att styra barns och minderårigas användning av energidrycker har Evira genomfört flera projekt där konsumenterna uppmanats att läsa förpackningsmärkningarna och utnyttja dem i det dagliga valet av livsmedel. Evira har också publicerat heltäckande och mångsidiga webbsidor om energidrycker och deras säkerhet. Institutet för hälsa och välfärd (THL) rekommenderar att handelsmännen inom detaljhandeln ska sälja energidrycker endast till personer över 15 år. THL påminner också på sin webbplats om att barns och ungas hälsa är en viktig sak som de vuxna bör bära ansvaret för.

Bäst kan man påverka ungas näringsintag genom att förändra omgivningen så att den gynnar hälsosamma val. Metoder som bygger på gemenskap och samhörighet har visat sig effektiva. Många skolor har förbundet sig till principerna i Statens näringsdelegationens rekommendationer för skolbespisningen om att läskedrycker, energidrycker och sportdrycker inte hör hemma i skolmiljön och att det inte hör till skolorna att sälja sådana till exempel i automater. För tillfället pågår arbetet med att förankra de uppdaterade rekommendationerna för skolbespisningen från 2017.

Statens näringsdelegation, jord- och skogsbruksministeriet och social- och hälsovårdsministeriet offentliggjorde i juni 2017 en modell för näringsåtaganden, vilken utvecklats i samarbete med intressentgrupper inom livsmedelsbranschen. Det webbaserade verktyget uppmanar alla aktörer inom livsmedelsbranschen att främja en näringsrik kost och ansvarsfulla tillvägagångssätt även i fråga om näring. Näringsåtaganden kan göras även i fråga om marknadsföringen av produkter för barn. Jord- och skogsbruksministeriet uppmanar handelskedjorna att göra näringsåtaganden om att begränsa försäljningen av energidrycker till barn. Åtagandet kan göras på den nationella webbplatsen för samhällsåtaganden (www.sitoumus2050.fi).

Många minderåriga ungdomar och barn använder energidrycker. För att kunna följa med situationen och bedöma åtgärdernas effekter behöver vi mer information om konsumtionsvanorna och om de livsmedel som butikerna säljer. För att förbättra tillgången till information har jord- och skogsbruksministeriet inlett diskussioner med Statistikcentralen om att bygga upp ett heltäckande system för marknadsinformation. Försäljningsstatistik på produktnivå skulle möjliggöra en bättre riskbedömning och bedömning av åtgärdernas effekter.

Ett forsknings- och utredningsprojekt kring styrmedel för hälsosamma kostvanor (3.1 Ekonomiska och övriga styrmedel för att främja hälsosamma kostvanor) har nyligen inletts. Jord- och skogsbruksministeriet deltar aktivt i styrningen av projektet, som ligger på finansministeriets ansvar. Inom projektet kartläggs och bedöms olika styrmedel för att styra konsumenterna att välja och företagen att tillverka livsmedel av högre näringskvalitet i stället för mindre hälsosamma livsmedel. Styrmedlen omfattar både ekonomiska styrmedel och övriga styrmedel, såsom utveckling av lagstiftningen.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 643/2017 rd

Jord- och skogsbruksministeriet betonar barns och ungas rätt till en hälsosam kost och vidtar åtgärder för att skapa en hälsofrämjande livsmedelsmiljö. Samtidigt uppmanar vi alla myndigheter att säkerställa att arbetet för att främja barns hälsa lyckas. Vi har betonat det gemensamma ansvaret och det offentligas ansvar även i våra tidigare svar om barns intag av energidrycker (SS 339/2017, SS 619/2017).

Helsingfors 21.2.2018

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä